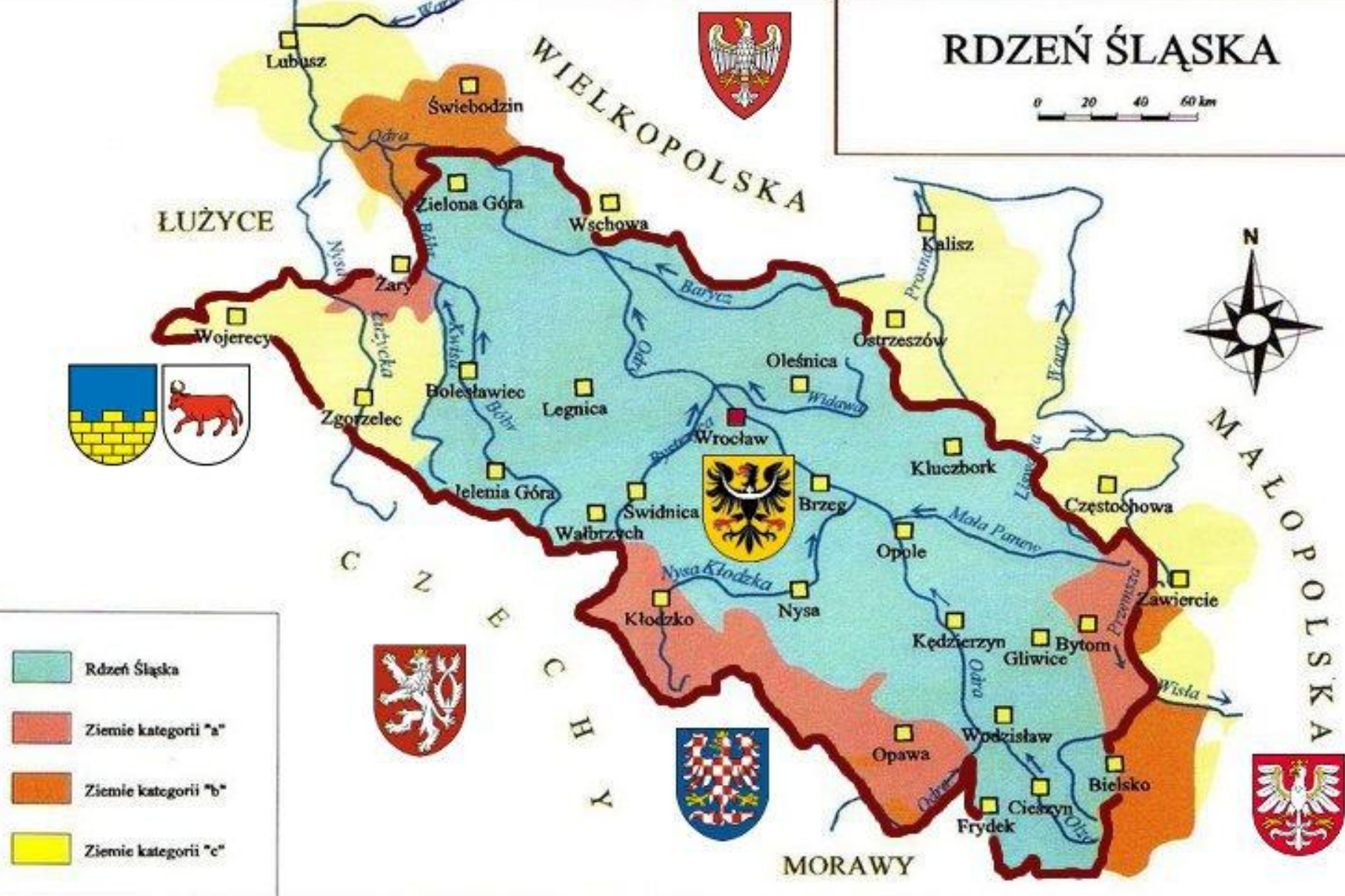

Mity i niewiedze śląskie

Piotr W. Fuglewicz

RDZEŃ ŚLĄSKA

- Rdzeń Śląska
- Ziemie kategorii "a"
- Ziemie kategorii "b"
- Ziemie kategorii "c"

Dariusz Przybytek, *Kartografia historyczna Śląska XVIII-XX wieku*, Wrocław, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2002, ISBN 83-229-2346-5

Odrębność geograficzna Śląska

- Śląsk miał zawsze swoją odrębność geograficzną, stanowiącą obiektywnie o jego istnieniu, jako jednej z tzw. naczelných krain w trzonie Europy.
- Dzieje pokazały, że jego naturalne hydro- i orograficzne granice są trwalsze niż jakiegokolwiek inne, najlepiej nawet zabezpieczone traktatami linie podziałów politycznych.
- Śląsk tworzy wyraźną jednostkę fizjograficzną w ramach zlewiska macierzystej rzeki Odry, która w swym górnym i środkowym biegu jest jego osią, a on jej łozem.
- Mało która z europejskich krain jest tak ściśle i wyłącznie związana z systemem swych wód, jak Śląsk z dorzeczem Odry, która zdecydowała o jego zasiedleniu i granicach.

UPPER SILESIA

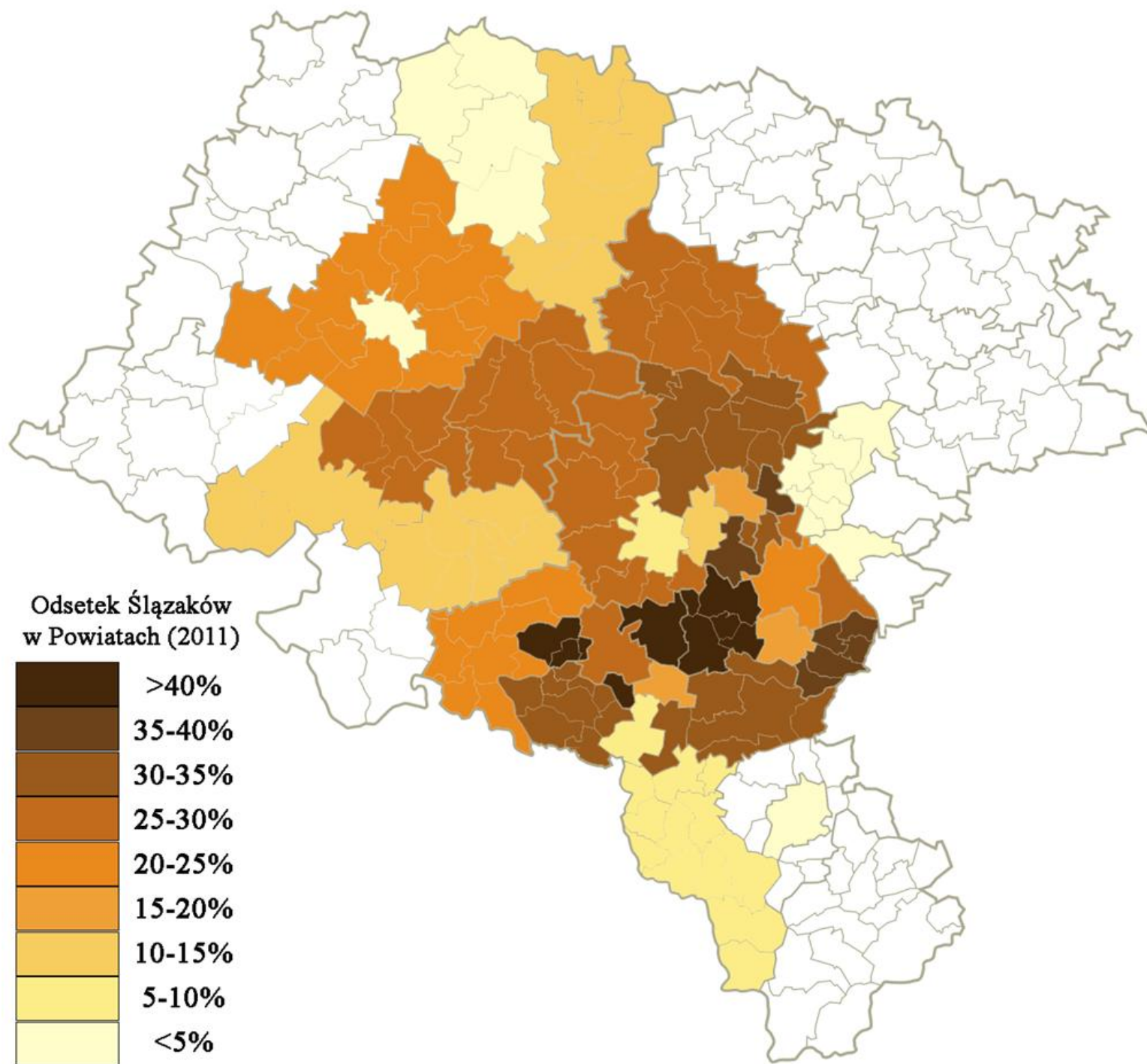
GÖRNY ŚLŌNSK
GORNÝ ŚLĄSK
HORNÍ SLEZSKO
OBERSCHLESISIEN

Małopolska

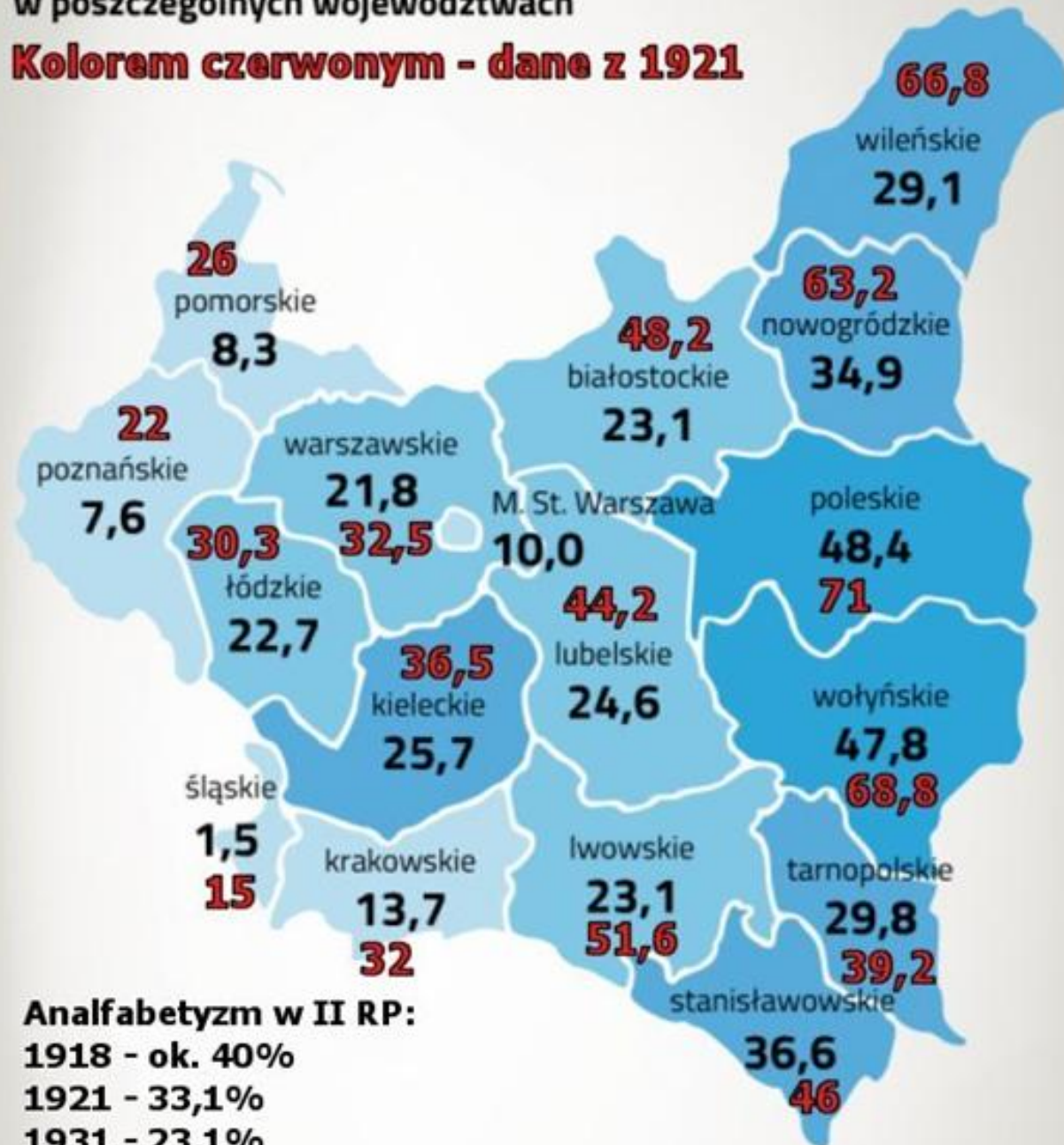
Morawy

Dolny Śląsk

Analfabeci w wieku 10 lat i więcej jako procent ludności
w poszczególnych województwach

Kolorem czerwonym - dane z 1921

Analfabetyzm w II RP:

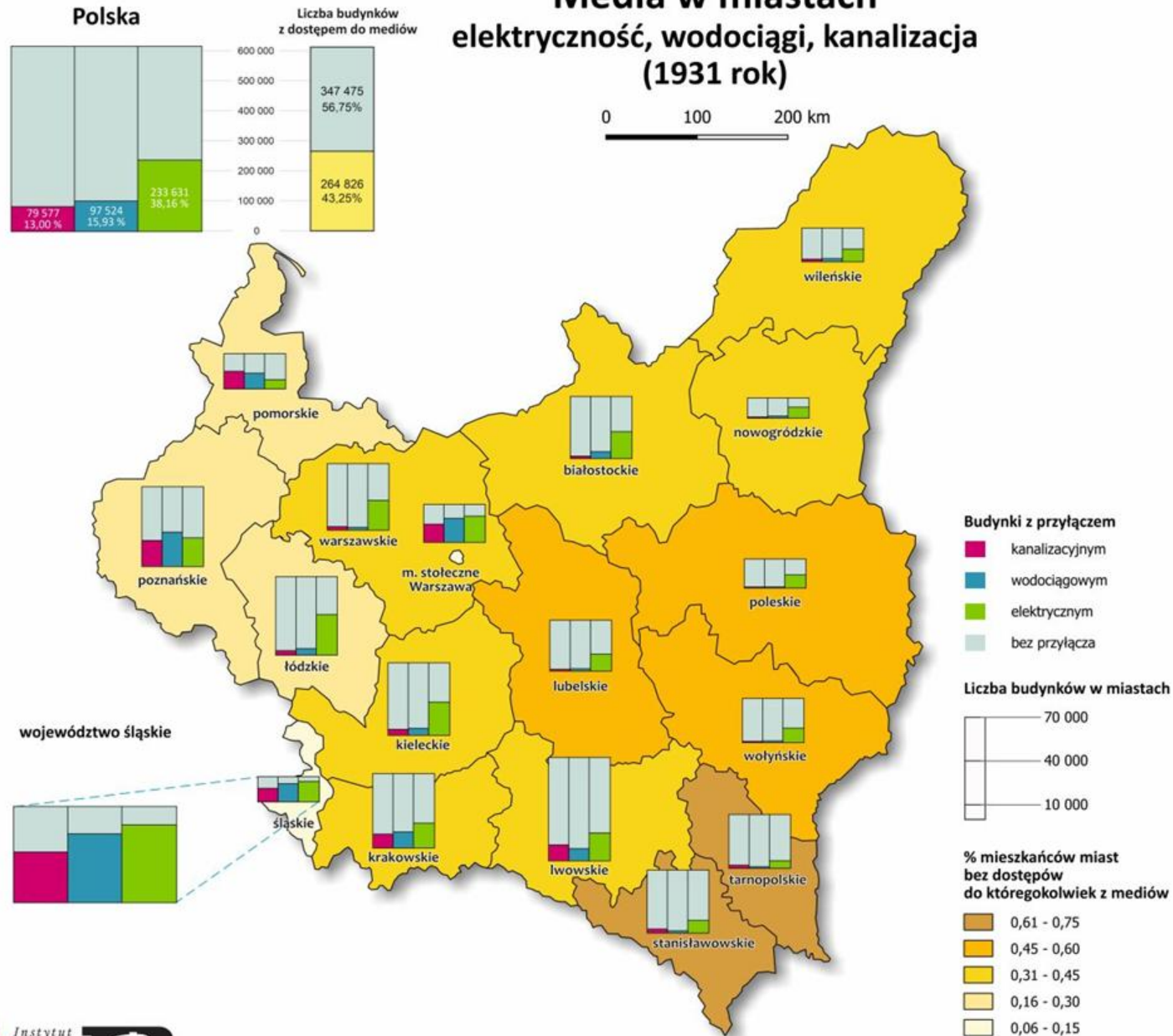
1918 - ok. 40%

1921 - 33,1%

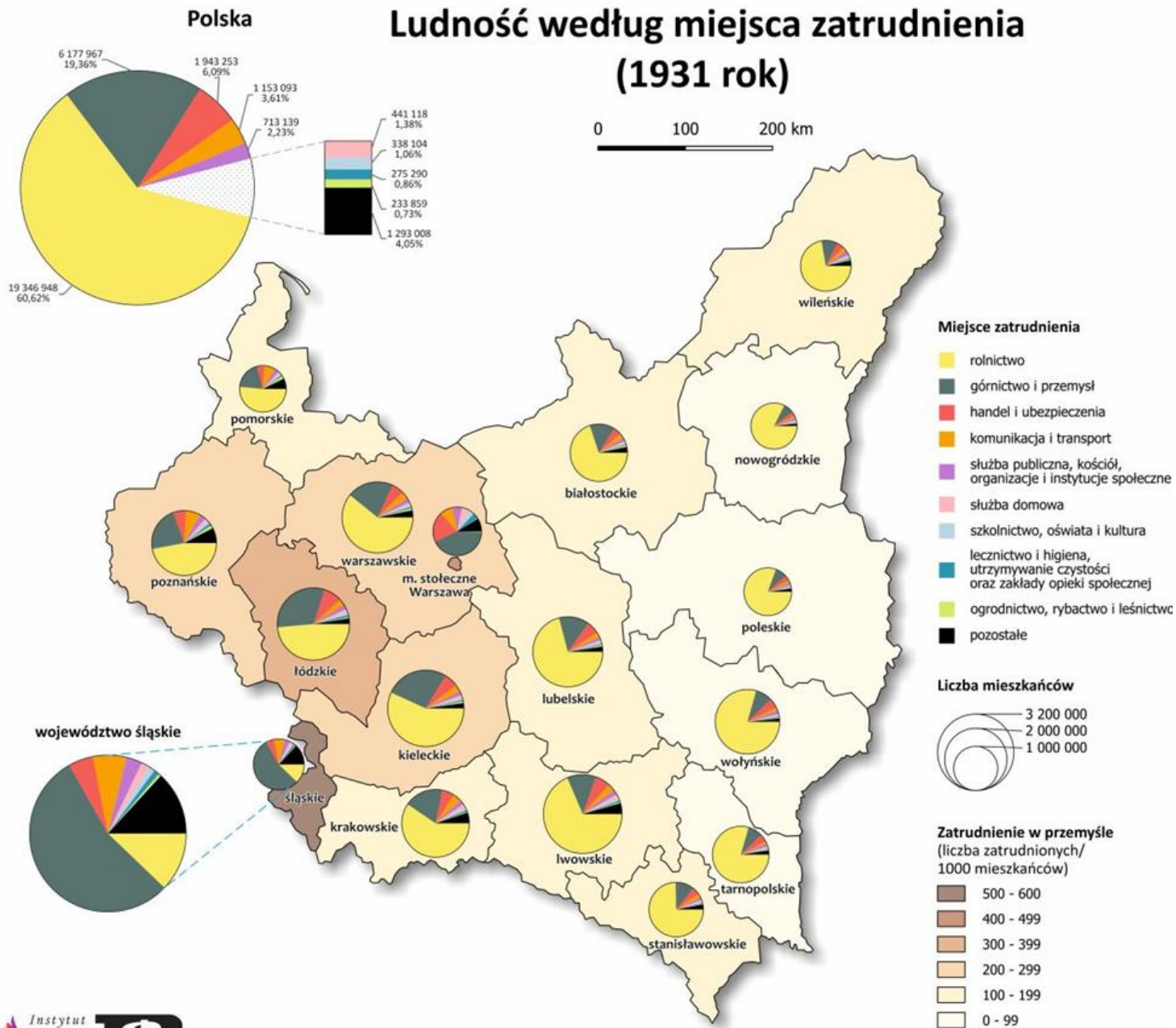
1931 - 23,1%

1939 - ok. 15%

Media w miastach elektryczność, wodociągi, kanalizacja (1931 rok)

Ludność według miejsca zatrudnienia (1931 rok)

Słowa budzące emocje

autonomia gorol Gorzelik hanys heimat
Jodliński język śląski **Korfanty** Muzeum Śląskie
Narodowy Stadion Śląski **obóz koncentracyjny**
Opolszczyzna Podbeskidzie **powrót do Macierzy**
powstanie śląski przyłączenie do Polski
separatyzm Semka stolica Śląska **szleżjer**
śląskość **Ślązak z Dąbrowy Górniczej**
Tragedia Gornośląska **zakamufLOWANA**
opcja niemiecka

210230

Pracownia Śląska

I
Autonomja Śląska

**Ustawa konstytucyjna Sejmu Ustawodawczego
w Warszawie z dnia 15 lipca 1920 r. zawiera-
jąca statut organiczny Województwa Śląskiego**

wydał z objaśnieniami

adwokat Wólny

Nakładem K. Miarki, sp. z ogr. por. w Mikołowie G.-Ś

WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE w latach 1922-1938

0 10 20 30 km

- współczesne granice województwa śląskiego
- granice województwa w latach 1922-1938
- granice powiatów w latach 1922-1938

- KATOWICE miasta powiatowe
- Żory pozostałe miejscowości

- 1 KRÓLEWSKA HUTA (Chorzów)
- 2 ŚWIĘTOCHŁOWICE

Eduś

Autonomia Województwa Śląskiego

- kwestie wojskowe,
- sprawy zagraniczne,
- sądownictwo,
- polityka celna

leżały w wyłącznej kompetencji polskich naczelnych organów władzy: Sejmu RP, prezydenta i rządu polskiego

Kompetencja władz śląskich

- ustrój śląskich władz administracyjnych,
- organizacja policji i żandarmerii, policji budowlanej, ogniowej, drogowej, utrzymywanie dróg lądowych
- szkolnictwo ogólnokształcące i zawodowe
- wyznaniowe z wyłączeniem tych związanych z polityką zagraniczną państwa (konkordat)
- związane z rolnictwem
- energia elektryczna
- koleje drugo- i trzeciorzędne (lokalne) oraz komunikacja elektryczna i motorowa

Polsko-Niemiecka Konwencja Górnośląska z 1922 r

- Oprócz szczegółowych kwestii granicznych, gwarantowała w specjalny sposób prawa mniejszości narodowych na dawnym terytorium plebiscytowym, czyli mniejszości polskiej na niemieckim Górnym Śląsku i mniejszości polskiej w województwie śląskim.
- Dawła między innymi prawo mieszkańcom do odwoływania się do Rady Ligi Narodów w przypadku podejrzenia naruszenia przepisów konwencji.
- została podpisana na 15 lat i przestała obowiązywać w 1937 roku.

Dziadek z Wehrmachtu

Gerard Wodarz z córką Marceliną przed kościołem NMP w Hajdukach Wielkich

„Wywieziono nas bydlęcymi wagonami”.

Relacje deportowanych z Górnego Śląska
do Związku Sowieckiego w 1945 roku

W 1945 ROKU
KOMUNISTYCZNE WŁADZE ZORGANIZOWAŁY TU
BIURO MINISTERYJNE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
GŁÓWNIEM DLA MIESZKAŃCÓW GÓRNICZO ŚLĄSKA
WSRÓD WIEZIONYCH TO W NIEŁUDZKICH WARUNKACH
ZNALEZŁO SIĘ WIELU NIEWINNYCH OSÓB.

BRAMA TA JEST JEDYNA POZOSTAŁA DŁGICA
FUNKCJONUJĄCYCH W TYM MIEJSCU DROZDÓW.

PAMIĘCI PONAD DWÓCH TYSIĘCY OFIAR
TOTALITARNEJ PRZEMOCY SYSTEMÓW
NAZISTOWSKIEGO I KOMUNISTYCZNEGO,
KTÓRE ZA TĄ BRAMĄ STRACIŁY ŻYCIE.

NIECH ICH LOS BĘDZIE PRZESTROGĄ
DLA WSPÓŁCZESNOŚCI I PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

W 1945 ROKU
KOMUNISTYCZNE WŁADZE ZORGANIZOWAŁY TU
BIURO MINISTERYJNE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
GŁÓWNIEM DLA MIESZKAŃCÓW GÓRNICZO ŚLĄSKA
WSRÓD WIEZIONYCH TO W NIEŁUDZKICH WARUNKACH
ZNALEZŁO SIĘ WIELU NIEWINNYCH OSÓB.

BRAMA TA JEST JEDYNA POZOSTAŁA DŁGICA
FUNKCJONUJĄCYCH W TYM MIEJSCU DROZDÓW.

PAMIĘCI PONAD DWÓCH TYSIĘCY OFIAR
TOTALITARNEJ PRZEMOCY SYSTEMÓW
NAZISTOWSKIEGO I KOMUNISTYCZNEGO,
KTÓRE ZA TĄ BRAMĄ STRACIŁY ŻYCIE.

NIECH ICH LOS BĘDZIE PRZESTROGĄ
DLA WSPÓŁCZESNOŚCI I PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

W 1945 ROKU
KOMUNISTYCZNE WŁADZE ZORGANIZOWAŁY TU
BIURO MINISTERYJNE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
GŁÓWNIEM DLA MIESZKAŃCÓW GÓRNICZO ŚLĄSKA
WSRÓD WIEZIONYCH TO W NIEŁUDZKICH WARUNKACH
ZNALEZŁO SIĘ WIELU NIEWINNYCH OSÓB.

BRAMA TA JEST JEDYNA POZOSTAŁA DŁGICA
FUNKCJONUJĄCYCH W TYM MIEJSCU DROZDÓW.

PAMIĘCI PONAD DWÓCH TYSIĘCY OFIAR
TOTALITARNEJ PRZEMOCY SYSTEMÓW
NAZISTOWSKIEGO I KOMUNISTYCZNEGO,
KTÓRE ZA TĄ BRAMĄ STRACIŁY ŻYCIE.

NIECH ICH LOS BĘDZIE PRZESTROGĄ
DLA WSPÓŁCZESNOŚCI I PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

W 1945 ROKU
KOMUNISTYCZNE WŁADZE ZORGANIZOWAŁY TU
BIURO MINISTERYJNE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
GŁÓWNIEM DLA MIESZKAŃCÓW GÓRNICZO ŚLĄSKA
WSRÓD WIEZIONYCH TO W NIEŁUDZKICH WARUNKACH
ZNALEZŁO SIĘ WIELU NIEWINNYCH OSÓB.

BRAMA TA JEST JEDYNA POZOSTAŁA DŁGICA
FUNKCJONUJĄCYCH W TYM MIEJSCU DROZDÓW.

PAMIĘCI PONAD DWÓCH TYSIĘCY OFIAR
TOTALITARNEJ PRZEMOCY SYSTEMÓW
NAZISTOWSKIEGO I KOMUNISTYCZNEGO,
KTÓRE ZA TĄ BRAMĄ STRACIŁY ŻYCIE.

NIECH ICH LOS BĘDZIE PRZESTROGĄ
DLA WSPÓŁCZESNOŚCI I PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

W 1945 ROKU
KOMUNISTYCZNE WŁADZE ZORGANIZOWAŁY TU
BIURO MINISTERYJNE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
GŁÓWNIEM DLA MIESZKAŃCÓW GÓRNICZO ŚLĄSKA
WSRÓD WIEZIONYCH TO W NIEŁUDZKICH WARUNKACH
ZNALEZŁO SIĘ WIELU NIEWINNYCH OSÓB.

BRAMA TA JEST JEDYNA POZOSTAŁA DŁGICA
FUNKCJONUJĄCYCH W TYM MIEJSCU DROZDÓW.

PAMIĘCI PONAD DWÓCH TYSIĘCY OFIAR
TOTALITARNEJ PRZEMOCY SYSTEMÓW
NAZISTOWSKIEGO I KOMUNISTYCZNEGO,
KTÓRE ZA TĄ BRAMĄ STRACIŁY ŻYCIE.

NIECH ICH LOS BĘDZIE PRZESTROGĄ
DLA WSPÓŁCZESNOŚCI I PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

W 1945 ROKU
KOMUNISTYCZNE WŁADZE ZORGANIZOWAŁY TU
BIURO MINISTERYJNE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
GŁÓWNIEM DLA MIESZKAŃCÓW GÓRNICZO ŚLĄSKA
WSRÓD WIEZIONYCH TO W NIEŁUDZKICH WARUNKACH
ZNALEZŁO SIĘ WIELU NIEWINNYCH OSÓB.

BRAMA TA JEST JEDYNA POZOSTAŁA DŁGICA
FUNKCJONUJĄCYCH W TYM MIEJSCU DROZDÓW.

PAMIĘCI PONAD DWÓCH TYSIĘCY OFIAR
TOTALITARNEJ PRZEMOCY SYSTEMÓW
NAZISTOWSKIEGO I KOMUNISTYCZNEGO,
KTÓRE ZA TĄ BRAMĄ STRACIŁY ŻYCIE.

NIECH ICH LOS BĘDZIE PRZESTROGĄ
DLA WSPÓŁCZESNOŚCI I PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

„To praca bardzo potrzebna. Na takie ustalenia i omówienia czekają i zwykli czytelnicy śląskich tekstów, i pisarze, dziennikarze, eseiści, i wreszcie socjolingwiści obserwujący kolejny etap становienia normy.”

PROF. JOLANTA TAMBOR, UNIWERSYTET ŚLĄSKI

„Stało się jasne, że coraz bardziej brakuje użytkownikom i badaczom choćby podstawowej gramatyki tego języka. Tę lukę wypełnia znakomita i na czasie praca prof. Henryka Jaroszewicza.”

PROF. TOMASZ KAMUSELLA, UNIVERSITY OF ST ANDREWS

Henryk Jaroszewicz

ZASADY PISOWNI JĘZYKA ŚLĄSKIEGO

PODSTAWOWE INFORMACJE O JĘZYKU ŚLĄSKIM
ZASADY ORTOGRAFII SŁOWNIK ORTOGRAFICZNY
DODATEK GRAMATYCZNY

Śląskie abecadło

- a ã b c ch ć (ci) cz d dz dź (dzi) e f g h i j k l ł m
n ń (ni) o ō ŏ ô p r ř rz s ś (si) sz t u w y z ź ż (zi)
- To pies, to hazok, ciepół wyń ryczkami
I tyroł i gupioł i durś czaskoł drzwiami
Wnerwiōł sie Őwe i idzie dō niego
Willi już przestōń, jo niy szczimia tego
Na to mu Willi tak ino ôdpedzioł:
Co kōmu do jymu, to jymu do kōmu,
Ty pierōński giździe, jo jes w swoim dōmu

Przedłożenia

- 7 września 2007 r. miał być złożony do łaski marszałkowskiej, przygotowany przez posła Krzysztofa Szygę, podpisany przez 23 śląskich posłów projekt ustawy nadający językowi śląskiemu status języka regionalnego. Niestety Sejm V Kadencji podjął tego właśnie dnia decyzję o samorozwiązaniu.
- W październiku 2010 r. poseł Marek Plura przedłożył Marszałkowi Sejmu VI Kadencji projekt ustawy włączającej język śląski do ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych i języku regionalnym.
- W marcu 2012 r. (VII Kadencja Sejmu) ponownie Marek Plura złożył do łaski marszałkowskiej ten sam projekt ustawy.

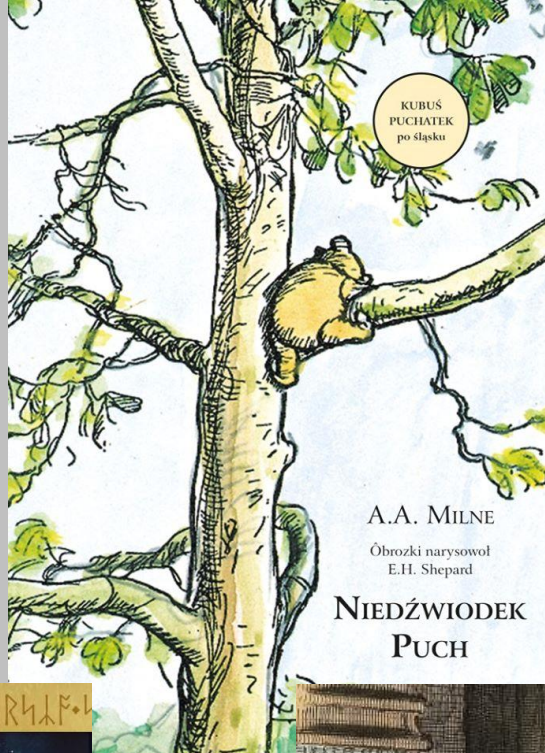
Przedłożenia

- 19 października 2016 r. połączone komisje Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych zawnioskowały o odrzucenie obywatelskiego projektu ustawy, podpisanego przez 140 000 obywateli, w sprawie przyznania Ślązacom praw mniejszości etnicznej, złożonego w Sejmie 18 lipca 2014 r. Projekt nie wszedł pod obrady Sejmu.
- W styczniu 2018 r. (VIII Kadencja Sejmu) – projekt ustawy o języku regionalnym złożyła posłanka Monika Rosa.
- W lutym 2020 r. (IX kadencja Sejmu) – ponownie został złożony projekt Moniki Rosy.

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

MAŁY PRINC

Przełożył na język śląski
Grzegorz Kulik

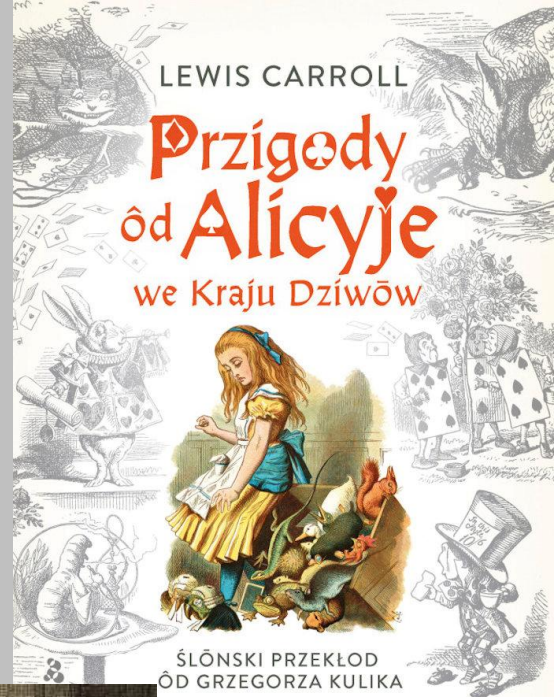
A.A. MILNE

Obrazki narysował
E.H. Shepard

NIEDŹWIODEK PUCH

LEWIS CARROLL

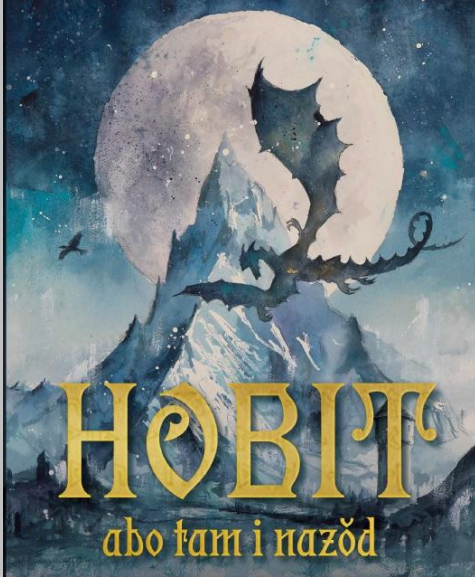
Przigiody ôd Alicyje we Kraju Dziwów

ŚLŌNSKI PRZEKŁOD
ÔD GRZEGORZA KULIKA

ALNYMI ÔBROZKAMI ÔD JOHNA TENNIELA

J.R.R. Tolkien

HOBIT

abo tam i nazôd

Charles Dickens

GODNIŌ PIEŚŃ

CS
BI
Canon
siteslae
bibliotyka
tumaczyn

Ślŏnskŏ translacyjŏ ôd
Grzegorza Kulika

SAMSUNG

♥ ŚLĄSK!

ŚLŌNSKŌ GŎDKA
w niykerych
mobilniŏkach Samsung!
Wlyjź i spytej
ô modele!

HISTORIA
CÓRKI STALINA

KOKI
KOLUMBUSKI NARKOBIZNES
WCHODZI DO EUROPY
NACHO CARRETERO

CZADKINS

Z PARANZY

Josefa
Mengele

Mister
E.L. James

COBYŁY
PRZECZYTAJ

Biografie i Autobiografie

Reportaż

Reportaż

PC
PC
GIA

Dziękuję